

УДК (7.05:7.091): 687.1

ТРАНСФОРМАЦІЙНЕ ФОРМОУТВОРЕННЯ КОСТЮМА В КОНТЕКСТІ ДЕКОНСТРУКТИВНИХ ПРИЙОМІВ

ГАСЕМ Аміна

Харківська державна академія дизайну і мистецтв, Харків, Україна
gaseem.amina@ksada.org

В роботі розглядається процес створення форми сучасного одягу прийомом трансформації. Дослідження спрямовано на аналіз методів трансформаційного формоутворення в контексті деконструктивних прийомів та виявлення їх особливостей. Запропонована класифікація методів та прийомів деконструктивного формоутворення і способи застосування в сучасних дизайн-практиках.

Ключові слова: деконструкція, форма костюма, трансформація, дизайн одягу, проектування одягу.

ВСТУП

Сучасні технології, які стрімко розвиваються, диктують постійні зміни функціональних процесів у житті людини, що впливає на її запити, потреби і звички. Для сучасної людини процес обрання та носіння одягу – це своєрідна гра, в якій є можливість експериментувати та створювати безліч варіантів образів у різних стилістичних рішеннях. Головною метою, що ставлять перед собою сучасні дизайнери одягу, є акцент на індивідуальність. Це досягається завдяки нестандартному підходу до конструювання одягу, а також через іронічне відношення безпосередньо до проектування [1]. Такі можливості закладаються у зміну форми, нашарування, елементи, що приєднуються, незвичні доповнення тощо. Отже, одяг, що трансформується, дозволяє продовжувати експерименти безпосередньо з процесом створення одягу, переосмисленням функціональної складової, тобто, конструюванням, моделюванням і проектуванням.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою дослідження є аналіз та класифікація трансформаційного формоутворення в контексті деконструктивних прийомів у дизайні одягу.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Для того, щоб зрозуміти процес трансформації в одязі, його функціональні особливості та застосування деконструктивних прийомів в проектуванні, слід звернутися до визначення самого терміна «трансформація». Найбільш поширеним визначенням є таке: *трансформація* – перетворення, зміна форми, якостей і властивостей чогось. Якщо розглядати цей термін у рамках дизайну одягу в контексті деконструкції, можна зазначити, що трансформація відбувається як переосмислення форми, способу носіння, функціональності та перевтілення якостей форми та дизайн-продукту в цілому.

Своє відображення трансформація знаходить і в деконструкції, а саме у застосуванні прийомів деконструкції в дизайні одягу. Так, видозміни завжди пов'язані з переосмисленням і експериментальним підходом у формоутворенні сучасного костюма. Процес трансформації повністю змінює предмети (деталі) одягу і дає безліч варіацій інтерпретації форм костюма.

Трансформація визначається за характером динамічних змін або перетворень. Серед *видів трансформації* виділяють такі:

- перетворення однієї форми на іншу, тобто – зовнішні зміни;
- трансформація всередині однієї форми, тобто – внутрішні зміни.

У контексті деконструкції можна навести приклади зовнішніх змін форми в традиційному вбранні і те, як його відображають сучасні дизайнери. Вказане можна прослідкувати за зміною пропорцій, співвідношення деталей, за нашаруваннями і застосуванням сучасних матеріалів і технологій, адаптацією образу стилізованого в сучасний (рис.1).

Рис.1. Приклад трансформації традиційного японського вбрання в сучасний образ

Щодо внутрішніх змін форми, то деконструкція диктує саме зміну конструктивної складової, що відображається в процесі моделювання, а також у зміні пластичних якостей тканини [2], таких як навмисне старіння, руйнація або кастомізація тощо (рис.2).

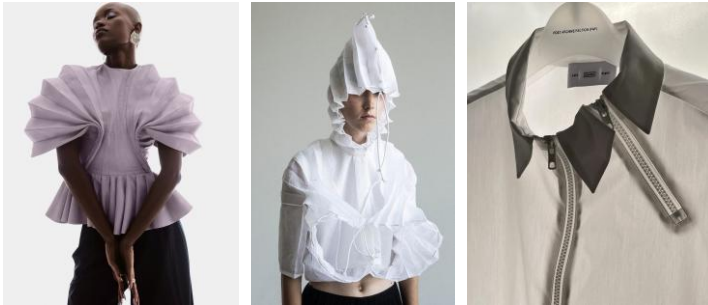

Рис.2. Внутрішня трансформація форми в дизайні костюма [1]

Процес аналізу джерел дає уявлення про різноманіття видів трансформації, що використовуються в дизайні костюма, завдяки чому можна класифікувати прийоми та методи трансформації саме як процес деконструкції

яка є важливим чинником у проєктуванні одягу. Всі прийоми здійснюються завдяки різним способам з'єднання та фіксування деталей, однак можуть поєднуватися один з одним або доповнювати одне одного. *Прийомами трансформації є:* розтягування-стискання, згортання-розгортання, зникнення-поява. Ці прийоми належать до внутрішніх змін форми костюма (конструкції), де форма за рахунок дубльованих деталей може розтягуватися або зникати і з'являтися у попередньому вигляді (рис.3, а).

а – розтягування б – фіксація в – перестановка

Рис.3, а – в. Прийоми трансформації в дизайні костюма [1]

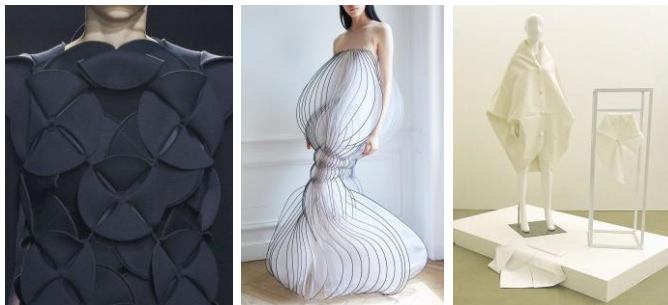
Приєднання-відділення, регулювання-фіксація, суміщення-вкладання – прийоми, які застосовують при зовнішній трансформації, коли деталі приєднують або, навпаки, прибирають, вкладають в конструкцію додаткові елементи із подальшою фіксацією (рис. 3, б).

Заміщення деталей та перестановка – це прийоми деконструкції, що можуть бути як внутрішньою трансформацією, тобто впливати суто на конструкцію і її членування, так і змінювати форму ззовні, додаючи декоративні деталі або переставляючи їх місцями як, наприклад, подвійна застібка із подвійним коміром (рис.3, в).

Поряд із прийомами трансформаційного формоутворення існує і класифікація методів перетворення форми. Зокрема, *комбінаторні методи* формоутворення в проєктуванні одягу застосовуються для виявлення найбільшого розмаїття поєднань обмеженого числа елементів, що значно розширює деконструктивний підхід і надає можливість дизайнерам експериментувати. *Модульний метод* передбачає конструктивну, технологічну та функціональну завершеність. Сам модуль може бути закінченим виробом або бути складовою виробу, в тому числі іншого функціонального призначення. В контексті деконструкції модуль дозволяє зробити з простої форми складну, змінити призначення виробу, змінити асортимент та зробити маленьке великим. *Метод плоского крою* – це техніка, що дозволяє створювати форми одягу без базового конструювання і складного моделювання. Принцип методу полягає у мінімальному втручанні в первинну форму матеріалу як деконструктивний підхід. Акцентним є природнє драпірування форми і її трансформація. *Кінетизм*, в основі якого лежить ідея

руху форми, будь-якої її зміни, обумовлює метод кінетизму, який полягає у створенні динаміки форм, декору, малюнків тканин тощо (рис.4, б).

а – модульний метод б – кінетика в – метод плоского крою

Рис.4, а – в. Методи трансформації форми в дизайн костюма [1]

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, можна зазначити, що різноманіття прийомів і методів трансформації ґрунтується на принципах формоутворення та тісно пов'язане. Втілюючи незвичні образи, застосовуючи не типові техніки крою та конструювання, переосмислюючи процес проєктування одягу в цілому, деконструктивний підхід становить основу «нового погляду» на дизайн і розкриває творчий потенціал дизайнера як митця, що потребує подальшого наукового осмислення та розгляду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Granata F. *Experimental Fashion: Performance Art, Carnival and the Grotesque Body*: I. B. Tauris London. New York 2017. 260 p.
2. Гасем А. Рациональні та ірраціональні аспекти формоутворення на засадах деконструктивізму в індустрії моди. *Art and design*. 2024. № 2 (26). С. 110-120. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2024.2.111>

HASEM A.

TRANSFORMATIONAL SHAPING OF THE COSTUME IN THE CONTEXT OF DECONSTRUCTIVE TECHNIQUES

The paper deals with the process of creating the shape of modern clothing by means of transformation techniques. The study is aimed at analyzing the methods of transformational shaping in the context of deconstructive techniques and identifying their features. A classification of methods and techniques of deconstructive shaping and ways of applying them in modern design practices is proposed.

Key words: deconstruction, costume form, transformation, fashion design, fashion design.